

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС

Дисципліна «Загальна теорія політики»

2 семестр 2019/2020 навчальний рік

Викладач:	<i>Кваша Олександр Павлович, кандидат політичних наук, доцент кафедри «Філософії та СПН» philosof@dgma.donetsk.ua</i>
Кредити та кількість годин:	<i>5,5 ЕКТС години: денна форма навчання: лекції – 36 годин, практичні роботи (семинарські) – 36 годин;</i>
Статус дисципліни:	<i>обов'язкова</i>
Мова навчання:	<i>українська</i>
Форма навчання:	<i>очна (денна)</i>

Донбаська державна машинобудівна академія

ПОГОДЖЕНО

Декан ФЕМ
проф. Мироненко Є. В.

« ____ » _____ 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри «Філософії та СПН»
Завідувач кафедри _____
Протокол № « ____ » _____ 2019 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми
«Політологія»
Кваша О. П.

« ____ » _____ 2019 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Політологи – спеціалісти нової генерації, що покликані надавати компетентну політологічну, інформаційно-аналітичну, консультативну, просвітницьку та іншу допомогу установам і організаціям та широким верствам населення; забезпечувати гуманізацію соціокультурного середовища, підвищувати ефективність процесу соціалізації, формувати політичну свідомість і політичну культуру українського суспільства.

Загальна теорія політики покликана сприяти подоланню стереотипних уявлень про політику як арену боротьби, протистояння, виникнення конфліктів й утвердженню в суспільній свідомості її розуміння як засобу інтегрування інтересів соціальних суб'єктів, досягнення громадянського миру, соціальної та національної злагоди, консенсусу.

Вивчення курсу «Загальна теорія політики» формує у студентів систему логічно завершених базових знань про політику, адекватних їм умінь та навичок.

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Формування знань про політику, політичну владу, політичну систему та її взаємодію з іншими системами, політичні процеси, оволодіння студентами основними категоріями та теоретичними підходами сучасної політичної науки, а також створити підґрунтя для вивчення конкретних політологічних дисциплін та спецкурсів.

Завдання дисципліни:

- визначати специфіку політики як сфери суспільного життя;
- сформувати у студентів розуміння понятійно-категоріального апарату та методології політичної науки;
- вирізняти теоретичні і прикладні, аксіологічні та інструментальні компоненти політичного знання, а також інструментальні та поза інституційні аспекти політики, раціональне та нераціональне в ній;
- навчити студентів характеризувати основні різновиди політичних систем та політичних режимів;
- допомогти оволодіти колом проблем, що відносяться до людського виміру політики, специфіки політичної соціалізації особистості;
- показати студентам «світ політичного» загалом в його співвідношенні з громадянським суспільством;
- навчити застосовувати на практиці теоретичні положення даного курсу.

III. Результати навчання

За результатами вивчення курсу студент повинен

Знати:

- сутність політики, головні його ознаки та структурні елементи;
- предмет, методи і категорії політичної науки;
- основні суб'єкти і об'єкти політики;
- місце теорії політики в системі наук про суспільство;
- рівні політики;
- сутність понять «влада» і «політична влада»;
- концепції політичної влади;
- структуру влади: суб'єкти, об'єкти, джерела, ресурси, функції;
- сутність політичного елітизму;
- лідерство як соціальний феномен;
- сутність, типи, цілі та стратегії політичної опозиції;
- підходи до класифікації політичної опозиції в сучасній політичній науці.
- структуру та функції політичної системи;
- основні типології політичних систем;
- ознаки, функції держави та теорії виникнення держави;

- виникнення і розвиток громадсько-політичних організацій, рухів;
- підходи до класифікації суспільно-політичних рухів;
- сутність, структуру та функції політичної ідеології;
- рівні функціонування політичної ідеології;
- визначення та структуру політичної свідомості;
- типи та форми прояву політичної свідомості;
- сутність, структуру і функції політичної культури;
- сутність та структуру політичного процесу, його основні стадії;
- політичну діяльність як основний об'єкт практичної політології;
- понятійний та формально-логічний апарат теорії міжнародних відносин;
- основні тенденції еволюції міжнародних відносин та світового політичного процесу.

Вміти:

- пояснити різницю між політологією та загальною теорією політики;
- визначати різні рівні політики;
- аналізувати сучасні концепції еліт;
- визначати принципи формування та діяльності опозиції;
- визначати об'єктивні та суб'єктивні сторони лідерства;
- аналізувати шляхи формування та системи рекрутування еліт;
- класифікувати політичну опозицію;
- пояснити різницю між основними типами політичних систем;
- аналізувати ЗМІ як один з найважливіших інститутів суспільства;
- визначати політичний вплив ЗМІ на громадську думку;
- класифікувати політичні партії і об'єднання в Україні;
- аналізувати вплив політичної ідеології на життя сучасної України;
- пояснити місце і роль політичної культури в загальній системі культури і в політичному житті суспільства;
- шукати методи та ресурси тиску груп інтересів на структури влади;
- аналізувати місце політичного рішення в політичній діяльності;
- пояснювати та оцінювати глобалізаційні та інтеграційні процеси;
- визначати основні напрямки розвитку світової політики та місце України в міжнародних відносинах.

IV. Програма навчальної дисципліни (структура дисципліни)

3.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1 Теорія політичної влади і політичної системи						
1	Політичне життя і політична наука	12	2	2		8
2	Політична влада та механізми її здійснення	13	2	4		7
3	Політичні еліти і політичне лідерство	16	4	4		8
4	Політична опозиція	12	2	2		8
5	Поняття і структура політичної системи. Типології політичних систем	15	4	4		7
6	Держава як основний інститут політичної системи. Модульна контрольна робота №1	14	4	2		8
Змістовий модуль 2 Політологія						
7	Політичні партії та партійні системи. Виборчі системи	15	4	4		7
8	Громадянське суспільство	12	2	2		8

9	Політичні ідеології	12	2	2		8
10	Політична культура і політична соціалізація	14	4	2		8
11	Політичний процес	14	2	4		8
12	Міжнародний політичний процес. Модульна контрольна робота № 2	16	4	4		8
Усього годин		165	36	36		93

V Теми семінарських занять

№ з/п	Тема заняття
1	Політичне життя і політична наука.
2	Політична влада: сутність, форми та роль у функціонуванні суспільства.
3	Політична еліта та політична влада.
4	Політичне лідерство.
5	Політична опозиція.
6	Поняття і структура політичної системи.
7	Основні типології політичних систем.
8	Держава в політичній системі суспільства.
9	Політичні партії, партійні та виборчі системи.
10	Громадянське суспільство і держава.
11	Політика й ідеологія.
12	Політична культура.
13	Політичні процеси в сучасному світі.
14	ЗМІ в політичній системі суспільства.
15	Світова політика як предмет дослідження теорії.
16	Глобалізація та її вплив на сучасні міжнародні відносини.

VI. Порядок оцінювання результатів навчання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	М _{max} балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	40	Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, виступати з доповідями з визначених питань, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.
3	Написання реферату /презентація.	10/5	Студент здатний продемонструвати достатній рівень опанування основних положень з обраної тематики, демонструвати знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки.
4	Модульна контрольна робота	40	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем модулю, що відповідають

		програмним результатам навчання з дисципліни.
Поточний контроль	100	
Підсумковий контроль	100	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем курсу, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.
Всього	100	

VII Критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
<p>Когнітивні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • студент здатний продемонструвати знання і розуміння об'єкту та предмету політології; функції, що їх виконує в суспільстві політична наука та методи, які використовую ця наука для вивчення політичних процесів; • студент здатний продемонструвати знання і розуміння про місце теорії політики в системі наук про суспільство, специфіку політичної влади та механізми її формування і реалізації через політичні режими та політичну систему суспільства, про сутність політичного елітизму, про лідерство як соціальний феномен; • студент здатний продемонструвати знання і розуміння найважливіших політологічних понять і категорій, підходів до класифікації політичної опозиції в сучасній політичній науці, основних ознак, рис та функцій держави, теорії виникнення держави, сутність, структуру та функції політичної ідеології, 	<p>75-89% - студент припускається несуттєвих помилок у описі змісту знань і розумінні предмету політичної науки та її інструментарію, сутності політики як соціального явища, сутність, структуру та функції політичної влади, механізм її функціонування в сучасній Україні, сутності структури, функції та типології політичних систем, припускається несуттєвих помилок у описі змісту сутності та функцій держави як головного інституту політичної системи суспільства, сутності і типів політичних процесів, змісту і сутності виборчого процесу, сутності структури, функцій та типологію політичної культури, зміст та основні напрями міжнародної політики та місце в ній зовнішньої політики України.</p>
	<p>60-74% - студент припускається суттєвих помилок у описі змісту знань і розумінні предмету політичної науки та її інструментарію, сутності політики як соціального явища, сутність, структуру та функції політичної влади, механізм її функціонування в сучасній Україні, сутності структури, функції та типології політичних систем, припускається суттєвих помилок у описі змісту сутності та функцій держави як головного інституту політичної системи суспільства, сутності і типів політичних процесів, змісту і сутності виборчого процесу, сутності структури, функцій та типологію політичної культури, зміст та основні напрями міжнародної політики та місце в ній зовнішньої політики України.</p>
	<p>менше 60% - студент не може обґрунтувати свою позицію стосовно змісту знання і розуміння предмету політичної науки та її інструментарію, сутності політики як соціального явища, сутність, структуру та функції політичної влади, механізм її функціонування в сучасній Україні, сутності структури, функції та типології політичних систем, змісту сутності та функцій держави як головного інституту політичної системи суспільства, сутності і типів політичних процесів, змісту і сутності виборчого процесу, сутності структури, функцій та типологію політичної культури, зміст та основні напрями</p>

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
сутності та структуру політичного процесу, його основні стадії, особливості політичного простору міжнародних відносин.	міжнародної політики та місце в ній зовнішньої політики України.
<p>Афективні:</p> <ul style="list-style-type: none"> студент здатний критично осмислювати матеріал; аргументувати власну позицію оцінити аргументованість вимог та дискутувати у професійному середовищі; студент здатний співпрацювати із іншими студентами та викладачем; ініціювати і брати участь у дискусії, розділяти цінності колективної та наукової етики 	75-89% - студент припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції в дискусіях на заняттях та під час захисту індивідуальних завдань, відчуває певні складності у поясненні нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики
	60-74% - студент припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції, слабо виявляє ініціативу до участі у дискусіях та індивідуальних консультаціях за наявності складності у виконанні індивідуальних завдань; відчуває істотні складності при поясненні фахівцю або нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики
	менше 60% - студент не здатний продемонструвати володіння логікою та аргументацією у виступах, не виявляє ініціативи до участі у дискусії, не здатний пояснити нефахівцю суть відповідних проблем професійної діяльності; виявляє зневагу до етики навчального процесу.

IX Засоби оцінювання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
1.	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та за питаннями до семінарського заняття; оцінювання активності участі у дискусіях
2.	Індивідуальні завдання	<ul style="list-style-type: none"> письмовий звіт або реферат, або презентація про виконання індивідуального завдання; оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди
3.	модульні контрольні роботи	<ul style="list-style-type: none"> питання до контрольної роботи; стандартизовані тести
Підсумковий контроль		<ul style="list-style-type: none"> питання до іспиту

X. Основна література

- Акмалова, А.А. История политических и правовых учений : учеб. пособие / А.А. Акмалова, В.М. Капицын. – М. : Юриспруденция, 2004. – 288 с.
- Авксентьева Т.Г., Бакіров В. С., Герасіна Л. М., Довбня О. М., Калиновський В. Б., Литвиненко О. В. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна / Віль Савбанович Бакіров (ред.), Микола Іванович Сазонов (ред.). — Х., 2008. — 576 с.

3. Аляев Г. Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Є. Аляев. — Вид. 2-ге. — Полтава: АСМІ, 2011. — 312 с.
4. Аркуша О.Г. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності: наук. вид. / О.Г. Аркуша, С.О. Біла, В.Ф. Верстюк, С.І. Віднянський, Є.І. Головаха, В.М. Горобець ; Ін-т історії України НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф.Кураса. — К.: Ніка-Центр, 2008. — 988 с.
5. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
6. Графский, В.Г. История политических и правовых учений : учебник / В. Г. Графский. — М. : Проспект, 2005. — 600 с.
7. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007.- 309 с.
8. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. — 226 с.
9. Даль Р.А. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція / О.Д. Білогорський (пер.з англ.). — Х. : Каравела, 2002. — 216 с.
10. Дегтярев А.А. Основы политической теории – М.: ЮЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 434 с.
11. Демократія: Антологія. -К.: Смолоскип, 2005. – 1105 с.
12. Ирхин Ю.В., Зотов В.Д., Зотова Л.В. Политология: Учебник. – М.: Юристъ, 2009. – 511 с.
13. Зотов, В.Д. История политических учений : учебник / В.Д. Зотов, Л.В. Зотова. – М. : Юристъ, 2005. – 605 с.
14. Іванова Н.Ю. Політологія: навч. посіб. / Н.Ю. Іванова, В.Ф. Смоляк. – К.: КНЕУ, 2011. – 348 с.
15. История государственно-политических учений : учебник / под ред. В.В. Лазарева. – М. : Спарк, 2006. – 672 с.
16. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.
17. Матвеев С.А. Політологія: Навчальний посібник/ С.А.Матвеев, Л.С.Буланенко.- Х.: Одісей, 2008.- 272 с.
18. Мухаев, Р.Т. История политических и правовых учений : учебник для вузов / Р.Т. Мухаев. – М. : Приор-издат, 2004. – 608 с.
19. Мухаев, Р.Т. Политология : учебник / Р.Т. Мухаев. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 495 с.
20. Нерсисянц, В.С. История политических и правовых учений : учебник для вузов / В.С. Нерсисянц. – М. : Норма, 2005. – 704 с.
21. Омельченко, О.А. История политических и правовых учений (История учений о государстве и праве) : учебник для вузов / О.А. Омельченко. – М. : Эксмо, 2006. – 632 с.
22. Панарин, А.С. Политология: общий курс : учеб. пособие / А.С. Панарин, И.А. Василенко. – М. : Логос, 2003.– 256 с.
23. Погорельый, Д.Е. Политология: кредитно-модульный курс : хрестоматия / Д.Е. Погорельый. – 4-е изд., испр. и доп. – Харьков : Олант, 2007. – 552 с
24. Політологія : підручник / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Гобатенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Видавничий центр „Академія”, 2001. – 528 с.
25. Політологія : підручник / М.І. Панов (керівн. авт. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Концерн „Видавничий Дім „Ін Юре”, 2005. – 520 с.
26. Політологія : підручник / за ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К. : Альтепрес, 2002. – 612 с. 1.
27. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. : Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
28. Рудич, Ф.М. Політологія : підручник / Ф.М. Рудич. – К. : Либідь, 2004. – 480 с.

29. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій та партійних систем / Ю.Р. Шведа. – Л.: Тріада плюс, 2004. – 523 с.
30. Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки) : підручник / П.П. Шляхтун. – 3-тє вид., стер. – К. : Либідь, 2005. – 576 с.
31. Юрій, М.Ф. Основи політології : навч. Посібник / М.Ф. Юрій. – К. : Кондор, 2003. – 340 с.

XI Допоміжна література:

1. Абетка української політики: Довідник. – К., 2001.
2. Аристотель. Политика // Соч.: В 4 т. – М., 1990. – Т.4.
3. Бжезинский З. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство / Пер. с англ. – М.: Международные отношения, 2004. – 288 с.
4. Бжезинський З. Велика шахівниця. – Львів – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. – 236 с.
5. Вебер М. Политика как призвание и профессия // Избр. произв. – М., 1990.
6. Панарин А.С. Глобальное политическое прогнозирование: Уч. для вузов. – М, 2000.
7. Тихомирова Є.Б. Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія. К.: Наша культура і наука, 2003. – 614 с.
8. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. - 400 с.

XII Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Ярош Б.О., Ярош О.Б. Загальна теорія політики: Навч. посіб. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волинського державного ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. – 240 с. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-26.html%20%20%20>.
2. Юрій Ф.М. Політологія. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-45.html%20%20>.
3. http://www.znannia.com.ua/index.php?page=shop.browse&category_id=13&option=com_virtuemart&Itemid=1
4. http://www.djereho.com/index.php?option=com_content&task=category§ionid=12&id=123&Itemid=251
5. <http://www.niss.gov.ua>

XII. Політика доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу честі¹.

Окреслимо його основні складові:

Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.

Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.

Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів.

Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

¹ Кодекс честі Донбаської державної машинобудівної академії / <http://www.dgma.donetsk.ua/kodeks-chesti.html>